

Kieli ja työ

Julkaistu 30. syyskuuta 2010. Kirjoittanut Marita Härmälä.

Erilaisilla mielipidepalstoilla käydään usein keskustelua suomalaisten kielitaidosta ja sen riittävydestä työelämässä. Erityisesti maahanmuuttajien suomen kielen taito, suomalaisten kielitaidon yksipuolisuus sekä kieltenopiskelun pakollisuus tai vapaaehtoisuus on herättänyt paljon kärkkäitäkin mielipiteitä puolesta ja vastaan. Yksimielisiä taidetaan olla vain siitä, että suomalaisessa työelämässä ei nykyisin pärjää ilman kielitaitoa.

Vaikka kielitaidon tärkeys tunnustetaankin yleisesti osana ammattitaitoa, kielitaito on harvoin ratkaiseva tekijä uuden työntekijän rekrytointitilanteessa. Tällöin saatetaan ajatella, että työssä tarvittavan kielitaidon oppii vasta töitä tekemällä. Näin varmasti onkin, mutta oppimista toki helpottaa huomattavasti, jos työntekijällä on jonkinlaiset pohjatiedot kielestä ja halu itse kehittää omaa kielitaitoaan työelämän tarpeisiin sopivaksi. Työn kielitaitovaatimukset saattavat vaihdella työpaikasta, työtehtävästä ja jopa viikonpäivästä toiseen.

Työelämän kielitaitotarpeista puhuttaessa on siis hyvä muistaa, että kielitaito ei ole mikään yksiselitteinen käsite. Joissain ammateissa riittää kaiken kaikkiaan vähäisempi kielitaito kuin toisissa. Joissakin tehtävissä esimerkiksi ruotsin kielen taidon ei ehkä tarvitse olla yhtä sujuvaa kuin englannin kielen taidon. Joissain työtehtävissä voi myös suullisen kielitaidon merkitys korostua kirjallista kielitaitoa enemmän. Joissain tilanteissa hyvinkin vaatimaton kielitaito voi riittää tilanteesta selviämiseen. Tärkeää on ennen kaikkea kielitaidon joustavuus ja työntekijän kyky arvioida omien taitojensa riittävyys suhteessa vaatimuksiin.

Työelämän kielitaito pitäisikin ymmärtää kyllin laajasti koskemaan itse kielen lisäksi myös erilaisia vuorovaikutus- ja kansainvälisyystaitoja. Suomalaisen työelämän monikulttuuristuminen näkyy siten, että lähes jokaisella suuremmalla työpaikalla on nykyisin entistä enemmän maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä, joiden työskentelytavat ja työmenetelmät voivat erota paljonkin perinteisistä suomalaisista toimintatavoista. Asian voi nähdä myös vastakkaisesta näkökulmasta: miten helposti suomalaisen työpaikan kirjoittamattomat säännöt ja arkirutiinit avautuvat jostain toisesta kulttuurista tulevalle työntekijälle? Miten eri kulttuureista tulevat työntekijät pystyvät yhdessä toimimaan erilaisissa työtehtävissä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi?

Keskustelu työelämän kielitaitotarpeista liittyykin siis läheisesti eri kulttuurien ymmärtämiseen ja erilaisuuden suvaitsemiseen, ja sitä kautta kaikkeen työpaikalla tapahtuvaan ihmisten väliseen kanssakäymiseen. Eri kieliä ei siksi pitäisi asettaa paremmuusjärjestykseen, vaan pikemminkin miettiä keinoja, joilla työelämän monipuolistuvaa kielitaitovarantoa voitaisiin paremmin hyödyntää esimerkiksi niin sanottujen harvinaisten kielten taitajien osalta.

Tähän artikkeliin liittyvät asiasanat:

ammatit, kielitaito

